

RETROBAMENTS

Estimada

Ester Oliveras, vicerectora de Compromís Social i Sostenibilitat.

Manel Jiménez, vicerector de Transformació Educativa, Cultura i Comunicació.

Sergi Torner, vicerector d'Ordenació Acadèmica.

Membres del Claustre de professors i de l'equip d'administració.

Alumnes de la Universitat Pompeu Fabra

Premiats / premiades

Estimades / Estimats, Amics i Família

En primer lloc, i abans de començar a llegir el discurs que he preparat m'agradaria dir que si tots estem avui aquí de manera presencial en aquest auditori és quelcom que hem de celebrar com una petita victòria que ens apropa a una desitjada nova normalitat. Estar avui aquí és quelcom que pensava que no passaria mai i que m'omple d'emoció. Una emoció que vull compartir amb tots vosaltres.

Dit això, passo a llegir l'article que he preparat per avui.

Inici. Nus i Desenllaç.

Em pregunto quantes vegades haurem escoltat aquesta successió de paraules i també quantes vegades haurem caigut presos del seu encanteri.

Talment un ceramista en el seu taller, nosaltres, els humans, necessitem unes eines que ens ajudin a organitzar idees i ens donin pistes per entendre un món canviant. Estem vivint un present tan incert que, tal com ens va

ensenyar un savi grec, ens impedeix creuar dos cops un mateix riu, ja que ni el riu, ni l'home - tots nosaltres - serem els mateixos.

Aquests tres substantius: l'inici, el nus i el desenllaç, també van venir a rescatarme durant les setmanes en les quals vaig estar estripant folis i teclejant paraules, per escriure un text, aquest discurs, que se'm resistia.

Ara entenc per què:

En primer lloc, m'era impossible desconnectar d'un context inestable on els experts continuaven avisant d'una nova onada d'una pandèmia interminable. Tampoc podia apartar la mirada de totes les notícies que narraven l'esclat d'una guerra iniciada per un dèspota sanguinari i que crearia imatges de destrucció que teníem ancorades en els llibres d'història. Finalment, les ones expansives d'una nova crisi econòmica augmentaven un estat de tensió interna i que em transportaven a la tardor de l'any 2008, quan la caiguda de Lehman Brothers marcaria el tret d'inici a una Gran Depressió que encara no hem superat.

En segon lloc, l'escriptura d'aquest discurs estava marcada per una situació personal anòmala. Per primera vegada en més de quinze anys, estava sense una feina estable i ho feia en una ciutat a la qual em RETROBAVA després de quinze anys, Barcelona.

Era normal que estigués bloquejat. A una incertesa col·lectiva i individual, l'hi havia de sumar el fet d'estar mirant amb un retrovisor nou la meva carrera professional i el meu arc vital.

Va ser en una "S" on vaig trobar la solució que obriria el torrent de paraules que vindrien a continuació.

INICIS. Nus i Desenllaç.

Que no us enganyi ningú.

Hi ha més d'un inici.

Els nusos estan plens d'errors (i d'alguns encerts)

I no hi ha cap desenllaç que sigui definitiu, exceptuant-ne un del qual no em vull parlar.

La història, les nostres històries, no es mouen seguint una línia recta infinita. Ho fan en forma d'espiral i malgrat que ens pensem que tornem a començar, ho farem sempre, en un lloc més elevat.

Aquesta és la conclusió a la qual he arribat en les últimes setmanes: la vida no és una fletxa que fa el joc a un sistema capitalista que creu en el determinisme de la història. Un sistema, el capitalista, que sap mutar i adaptar-se a les envestides d'un present tan variable que va més enllà del riu d'Heràclit o de l'estat líquid descrit per Zygmunt Bauman.

Llegir l'extraordinari assaig d'Eudald Espluga, "No Seas Tu Mismo", em va obrir els ulls a una realitat que no havia volgut veure i que jo, amb la meva feina com a community manager, vaig estar alimentant durant més d'una dècada.

Jo en tinc part de culpa.

Jo vaig jugar al joc del "capitalisme emocional" i "de plataformes" i em vaig acabar cremant.

Jo vaig ser un defensor del que tots fóssim ambaixadors de la nostra pròpia marca, *freelancers* precaris, habitants del metavers corrupte de Mark Zuckerberg.

Ara m'adono de l'equivocat que estava.

Les plataformes digitals no ens fan més lliures, ni més democràtics, ni ens ajuden a entendre aquest món d'ombres socràtiques.

Si bé és cert que Whatsapp ens ajuda a estar connectats amb les nostres mares, també és cert que aquesta ha esdevingut una plataforma de distribució sense control de notícies falses.

Facebook, la plaça virtual que s'omplia d'amics digitals, també s'ha convertit en un perill per a la nostra convivència. Així ho narrava Hillary Clinton en un llibre on explicava com l'exèrcit digital de Putin havia usat l'algoritme de Facebook i el seu servei d'anuncis per ajudar a Donald Trump a guanyar un parell d'estats que serien decisius per a la seva victòria.

Ara em pregunto que hagués passat si Twitter hagués decidit bloquejar el compte de Donald Trump quan va començar a piular insults, *fake news* o missatges d'odi. El llistat d'anomalies digitals no acaba aquí. La desinformació també regna a YouTube i a TikTok on, segons llegeixo en un reportatge del The Guardian, l'algoritme de TikTok promociona vídeos que contenen informacions falses sobre la guerra d'Ucraïna... Segurament si mirem quin país és el propietari d'aquesta plataforma que fa i desfà tendències, entendríem moltes coses.

El desconcert, i cabreig, anava in crescendo. No em podia creure el què llegia, en un estudi encarregat per Instagram i que es va filtrar al *The Wall Street Journal*, s'explicava que un 32% de les noies adolescents enquestades per la mateixa plataforma reconeixen que Instagram els feia sentir pitjor sobre el seu propi cos. És més, en una altra pàgina d'aquest informe secret, es demostraven correspondències entre intents de suïcidis i l'ús d'Instagram. Un 13% d'usuaris de Gran Bretanya i un 6% d'americans atribuïen els seus intents de suïcidi a aquesta plataforma.

En lloc d'adreçar aquesta realitat, Facebook va decidir no fer res. Només va cobrir un cadàver amb un canvi de nom i va anunciar que era en la realitat virtual del Metavers on s'encaminava un nou futur.

Jo volia deixar de ser còmplice d'aquest futur.

Tancat en un pis de l'Eixample, avui farà dos anys, vaig començar a processar totes les contradiccions que sentia.

Estava perdut i desmotivats i cada cop que havia d'actualitzar una xarxa social d'un dels meus clients s'incrementava aquesta frustració que em paralitzava i m'enfonsava en un pou del qual no en podia sortir.

INICIS. Un NOU Nus i Desenllaç.

Si joestic avui, davant de tots vosaltres, a part per la trucada que em va fer un dia el vicerector Manel Jiménez, és perquè el coronavirus ha fet possible que jo estigui aquí.

Tot i que sembli una contradicció, ara penso que el coronavirus em va acabar salvant la vida.

Així l'hi vaig confessar un dia al meu psicòleg.

Estava esgotat, deprimat, però jo no sabia com podia aturar una màquina que jo, un autòmat enganxat a un iPhone, vaig anar alimentant.

No consumia drogues, però era addicte a les notificacions que omplien la pantalla del meu telèfon i que m'arribaven de les xarxes socials dels perfils públics que gestionava.

Em sentia el putó rei d'un nou món sabent que, des del meu telèfon i amb un simple moviment dels meus dits, jo podria arribar a més de 400 milions de persones.

No era un addicte a les màquines escurabutxaques, però el sorollet dels missatges de whatsapp que m'enviaven els meus superiors a qualsevol hora del dia, festius inclosos, acceleraven el meu cor, impossibilitant que em concentrés veient una pel·lícula o llegint una novel·la.

M'havia convertit en un ionqui de la velocitat, en un toxicòman de la immediatesa digital.

Era un camaleó que se sentia més còmode escrivint articles que signarien altres persones, pensant textos, creant imatges i vídeos que serien consumits en només uns segons per una manada digital, ansiosa d'una carnassa que jo els hi proporcionava.

Em sentia gris, frustrat, infeliç... però jo, un expert en el màrqueting, vaig saber vendre com si fos l'or més valuós del món.

Per sort, i dic per sort, el coronavirus em forçaria a posar en pausa aquesta espiral que em conduïa a l'autodestrucció.

Confinat en un pis de l'Eixample, vaig començar a RETROBAR-ME amb mi mateix.

Animat per la meva amiga Marga, iniciaria un procés d'acompanyament psicològic de la mà d'en Víctor i en David.

A poc a poc, començaria a desbrossar el meu present, esporgant totes aquelles rames que m'impedien veure el meu bosc interior.

Començaria un procés de desglaç que seria imparable.

Compraria una dotzena de llibretes que s'omplirien d'apunts autobiogràfics que espero, algun dia, puguin convertir-se en un llibre.

Aprendria a escoltar un cos que em demanava un canvi.

10 anys més tard, retornaria la meva residència americana en un sobre de Fedex.

Presentaria la meva renúncia a totes les feines que tenia.

Visitaria Nova York a tancar un pis i una oficina acompanyat d'una càmera analògica.

Durant quatre setmanes em RETROBARIA amb un Manhattan que ja no reconeixia.

... O potser era jo qui havia canviat?

A cada pas que feia, em preguntava si realment havia viscut allí durant 15 anys.

Escoltava una ciutat solitària i que s'havia quedat muda.

Fotografiava i prestava atenció, per primera vegada, a uns ciutadans invisibilitzats, *uns homeless* amb una mirada perduda i que havien deixat d'habitar la ciutat subterrània.

Al mateix temps que em RETROBAVA amb la fotografia, continuava omplint llibretes d'apunts.

A cada clic de l'obturador que feia, a cada paraula que escrivia, a cada record que anava desconfinant, sentia com m'anava RETROBANT amb mi mateix.

L'avanç era imparable.

Per primera vegada amb molt de temps sabia el que volia: volia deixar de ser definit pels altres o per a qui treballava.

Ara ja sé qui soc.

Soc un silenci de Jaume Plensa.

Soc una fotografia de Cartier Bresson enquadrada amb l'ull, sentida amb el cor i explicada amb el cervell.

Soc un bri d'herba de 'La Masia' de Joan Miró.

Soc una línia d'un llenç d'Agnes Martin.

Soc una porta de John Ford que s'obre a un desert solitari.

Soc una espigadora d'Agnès Varda

Soc un caramel de color blau metal·litzat, de Félix-González Torres.

Soc un tros de paper, un cut-out d'Henry Matisse.

Soc un gratacels, en forma de muntanya, de Georgia O'Keeffe

Soc un cop de contrabaix d'Igor Stravinsky.

Soc *My Favorite Things* de John Coltrane

Un silenci sostingut de Gustav Mahler.

Soc un vers d'un poema de Joan Margarit, qui recorda un quadre de Gauguin.

Des del llenç de morats i blaus paradisiacs,
només em parla de Què som?
Aquest què soc final, és l'únic premi i l'únic càstig.

També soc un poema de Jaime Gil de Biedma, que actua com a brúixola en aquest procés de trobar-me amb mi mateix.

Si este mar de proyectos
y tentativas naufragadas,
este torpe tapiz a cada instante
tejido y destejido,
esta guerra perdida,
nuestra vida,
da de sí alguna vez un sentimiento digno,
un acto verdadero,

en él tu estarás para siempre asociado.

INICIS. Un Nus i un desenllaç.

Si avui estic aquí, davant de tots vosaltres, compartint per primera vegada un present que és nou per a mi, aquest tapís maldestre del poema d'en Jaime Gil de Biedma, és perquè jo també vaig estar on esteu vosaltres avui...

... Aviat farà vint anys...

I és precisament ara quan puc arribar a entendre perquè em va costar tant teixir aquest discurs que ja s'està quedant sense fils.

El motiu era ben senzill: em costava desgranar i compartir el meu present en veu alta perquè estava dirigint aquestes paraules al meu JO de fa vint anys. A aquest Xavi que també va estar assegut en una cadira d'un auditori.

Dirigint-me a tots vosaltres, m'estava parlant a mi mateix.

Avui, m'he volgut dir i he volgut dir-vos que teniu dret a equivocar-vos.

A re-iniciar un camí tantes vegades com sigui necessari.

Teniu dret a caure i a no acabar una cursa. Fins i tot, teniu dret a quedar últims.

Teniu dret a la vagància, al descans. A tancar el mòbil.

A dir NO a les exigències d'un capitalisme invisible.

A Resistir-vos a ser emprenedors, a no donar la vostra vida a una empresa que mai us retornarà tot el que heu entregat.

I si us trobeu perduts, quan us adoneu d'un error que heu comès, no us auto-flageieu. Mireu endins i busqueu entre unes arrels que sempre us hauran sostingut.

Rodegeu-vos de silenci i veureu com us haureu convertit en una nova variant de l'heroi de les mil cares descrit per en Joseph Campbell.

Sereu un heroi que retorna a la seva casa amb un cos ple de ferides i cicatrius, però amb una motxilla plena d'experiències que l'ajudaran a reprendre un nou inici.

Un nou inici que jo inicio avui mateix.

En una Universitat que va modelar qui soc ara.

... i que ho continua fent vint anys més tard.

INICIS. UN NUS I UN RETROBAMENT.

Moltes gràcies.